

Vervangingsfonds en scholen bundelen krachten

Op weg naar een gezonde werkdruk

Sinds eind vorig schooljaar werken zo'n 40 scholen die kampen met een hoog verzuim en een hoge ervaren werkdruk, samen met het Vervangingsfonds aan het project 'Gezonde Werkdruk?! Daar word je beter van'. Maar waarom is dit project nodig? Wat willen de scholen en het fonds ermee bereiken? En hoe wordt het aangepakt? Projectleiders Gerrit Jan van Lonkhuyzen en Ellen Schaap van het Vervangingsfonds vertellen.

 Audrey Crombach

Streven naar gezonde werkdruk

"Werkdruk is een fenomeen waar we in Nederland niet meer omheen kunnen. Ook het primair onderwijs niet", legt van Lonkhuyzen uit. Ellen Schaap bevestigt dit: "Als adviseur kom ik bij veel scholen. We hebben het dan veelal over het welzijn en welbevinden van het personeel. Het meest besproken onderwerp is werkdruk. Het houdt heel veel mensen in het primair onderwijs bezig. De ervaring leert echter dat het nogal een containerbegrip is. Vaak wordt ook een relatie gelegd tussen werkdrukbeleving en ziekteverzuim."

"Dat laatste klinkt logisch, maar is nog nergens expliciet aangetoond," vult van Lonkhuyzen aan. "Werkdruk is trouwens niet per definitie slecht. Integendeel zelfs. We zeggen wel eens: als je het druk hebt en je hebt plezier, dan heet het passie. Als je het druk hebt en je vindt het niet leuk, dan ervaar je stress. Vandaar dat we streven naar een gezonde mate van werkdruk. De projectnaam 'Gezonde Werkdruk?! Daar word je beter van' dekt de lading dus precies."

"Met dit project onderzoeken we welke interventies een positieve invloed hebben op de ervaren werkdruk en het ziekteverzuim", vertelt Schaap. "Het geeft de scholen ook een stuk bewustwording. Je kunt als directeur of medewerker namelijk zelf ook wat doen om de ervaren werkdruk te verlagen".

Van Lonkhuyzen beaamt dit. "Het gaat de sector inzicht geven in interventies die helpen om zowel het verzuim als de werkdruk omlaag te brengen. Het mooie is trouwens dat het een project is geworden van en voor scholen. Ik denk dat we scholen hier echt verder mee helpen. Een aantal van de deelnemende scholen gaf aan 'dit komt precies op het goede moment'. Beter kun je het toch niet hebben?"

Bewust gezamenlijke aanpak

Uniek aan het project is de manier van samenwerken met de scholen. Er was in eerste instantie wel een projectplan, maar alleen op hoofdlijnen. De concrete invulling heeft plaatsgevonden in co-creatie met de scholen.

“De kracht van het Vervangingsfonds is het contact met de scholen. Dan ligt het ook voor de hand om die kracht te gebruiken”, licht Gerrit Jan van Lonkhuyzen de keuze voor co-creatie toe. “Vanaf dag één, voordat er officieel sprake was een project, waren we het er over eens dat we dit samen met de

“De kracht van het Vervangingsfonds is het contact met de scholen. Dan ligt het ook voor de hand om die kracht te gebruiken”

scholen moesten doen. Scholen weten en snappen veel beter het hoe en wat van werkdruk in de school dan wij achter ons bureau of als adviseur. Wij weten dan weer wat meer over het organiseren van een project, goed adviseren en het genereren van middelen.”

Ellen Schaap: “Om de oplossing zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de probleemeigenaar, de school, is het nodig om samen met de probleemeigenaar te onderzoeken welke oplossingen het beste resultaat opleveren. Wij verwachten dat het bundelen van kennis en ervaring een enorme meerwaarde oplevert binnen dit project. Dat blijft belangrijk, ook in de komende maanden waarin we concreet aan de slag gaan met verschillende interventies”.

“Ze zijn blij met de begeleiding die ze krijgen om voor dit probleem oplossingen te bedenken”

Maar hoe pak je dat dan aan? Hoe organiseer je co-creatie als de deelnemers verspreid zijn over het hele land?

Van Lonkhuyzen: “We hebben eerst een rondje Nederland gemaakt. We hebben scholen uitgenodigd om te komen praten over deze problematiek en wat ze er zelf al aan hadden gedaan. We hebben ze ook gevraagd wat ze hierin van het Vervangingsfonds verwachten. Op basis daarvan is het globale projectplan opgesteld.”

“De scholen hebben met ons meegedacht over de oorzaken van de hoge werkdrukbeleving en de mogelijke oplossingsrichtingen. De input van de scholen gebruiken we in de verdere uitvoering van dit project”, aldus Ellen Schaap. “De scholen gaven verder aan dat ook zij ervaringen en kennis willen delen. Daarom plannen we een aantal intervisiebijeenkomsten. Maar we faciliteren het co-creëren ook via Yammer, een digitaal platform om info te delen en discussies te voeren. Het is nu eenmaal niet mogelijk om elke twee weken bijeen te komen; daarvoor is de afstand vaak te groot.”

Enthousiaste scholen

“De meeste scholen die we voor dit project hebben benaderd, waren erg enthousiast en wilden graag meedoen”, vertelt Ellen Schaap. “Ze zijn blij met de begeleiding die ze krijgen om voor dit probleem oplossingen te bedenken. Een enkele school gaf aan

geen tijd te hebben, omdat er andere prioriteiten zijn, zoals een fusie of een negatieve beoordeling van de inspectie.”

Van Lonkhuyzen. “Voor mij zou dat júst reden zijn om mee te doen. Door de ervaren werkdruk te verlagen, kun je die andere belangrijke opdrachten immers ook beter uitvoeren. Maar er zijn gelukkig genoeg scholen die wel meedoen. Het maximum aantal deelnemende scholen hadden we op 36 gesteld, maar het zijn er iets meer geworden.”

Deelname aan het project vraagt echter wel wat van de scholen. Het is niet vrijblijvend.

“Dat klopt”, zegt Schaap. “Wij verwachten een actieve en open houding van de scholen. Ze moeten lef tonen. Leidinggevend en leerkrachten moeten in staat zijn te reflecteren op hun eigen handelen, nieuwsgierig zijn naar hun eigen beïnvloedingsmogelijkheden en ook bereid om alternatieven uit te proberen. Dat is niet niks.”

“Veel scholen zagen daar vooraf tegenop en waren bang dat dit hun werkdruk nog meer zou verhogen”, vult van Lonkhuyzen aan. “Maar als je gedrag wilt veranderen gaat de kost soms voor de baat uit. Wij zijn er van overtuigd dat, wanneer scholen actief meedoen, hun ervaren werkdruk uiteindelijk een stuk minder wordt.”

Gerrit Jan van Lonkhuyzen en Ellen Schaap zijn zelf ook erg enthousiast over dit project. Schaap: “Het is een gezamenlijk project; met elkaar onderzoeken we wat wel en niet bijdraagt aan

het welzijn van de leerkrachten die meedoen. Het is een project waarbij we interventies en begeleiding aanbieden op verschillende niveaus, met behulp van een grote verscheidenheid van deskundigen. Ik vind het geweldig om hier aan mee te mogen werken”.

Metten is weten

Voor de zomervakantie is op elke deelnemende school de werkdruk gemeten met de Werkdrukscan (zie kader). Aan het einde van het project, in mei 2017, vindt er een tweede meting plaats. Zo kan bekeken worden of de inspanningen die in de tussenliggende periode worden gedaan om werkdruk en verzuim aan te pakken, effect hebben.

“Daarnaast vragen we schoolleiders aan het begin en aan het einde van het project een cijfer te geven over hoe groot zij hun eigen beïnvloedingsmogelijkheden ervaren. Schoolleiders hebben in de relatie met hun leerkrachten veel mogelijkheden. Ook daar haakt het project op in. We hopen dus ook hier een verbetering te zien aan het einde van het project”, voegt van Lonkhuyzen nog toe.

“Schoolleiders hebben in de relatie met hun leerkrachten veel mogelijkheden”

Uitnodiging

Ook als uw school niet deelneemt aan dit project, is het interessant het project te blijven volgen. Het Vervangingsfonds zal regelmatig opgedane kennis en ervaring delen via onder andere de website, de nieuwsbrief en social media.

Gerrit Jan van Lonkhuyzen: “Omdat co-creatie nooit stopt, roepen we iedere lezer op om ‘de gouden tip’ in te sturen om van werkdruk te komen naar werkplezier en passie. Reacties zijn welkom via communicatie@vfpf.nl.

De Werkdrukscan

De Werkdrukscan helpt scholen met het in kaart brengen van de oorzaken van een verhoogde werkdrukbeleving. De Werkdrukscan meet de werkdrukbeleving op 7 domeinen (TNO): leerling, taak, organisatie, leidinggevende, collega's, privé en persoonlijkheid.

De Werkdrukscan kan op elke school met werkdrukproblematiek kosteloos worden ingezet. Ook als uw school niet deelneemt aan het project **‘Gezonde Werkdruk?! Daar word je beter van’**. Informeer bij uw adviseur van het Vervangingsfonds naar de mogelijkheden. Of kijk op www.vervangingsfonds.nl.

